

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 76

Maribor, sobota, dne 6. julija 1940

Leto XV

Reforme gospodarstva obetajo

Zadnje čase smo slišali o tem, da se »gospodarstvo« ogreva za reforme, s katerimi se spravi v sklad kapital in delo. Italijanski tisk pa obširno razpravlja o tem, kar smo deloma v posnetkih čitali tudi v jugoslovanskem časopisu.

Italijanski tisk pravi, da se uvede v Jugoslaviji korporativni sistem. Jedro korporativnega sistema je, da se razne panoge gospodarstva organizirajo v dveh skupinah. Eno skupino tvorijo delodajalci in podjetniki sploh, drugo skupino tvorijo delavci in nameščenci stroke. Oblika je podobna našim obrtniškim združenjem na eni strani in po močnim odborom teh združenj na drugi strani, ki pa izključuje vsakršno politično aktivnost. Bistvena razlika je v tem, da korporacije ne volijo svojih funkcionarjev brez oblastvene odobritve, ampak jih mora oblast potrditi in imajo pravico osebne ali korporacijske diktature, dočim danes v svojih poklicnih obrtnih združenjih svobodno volimo svoje upravne odbore.

Danes imamo kapitalistični družabni red, ki ga zastopajo tudi vsi vidni političarji. Korporativni sistem ima naloge čuvati gospodarstvo, kapital. Kapital se mora obrestovati, mora biti produktiven, da se z njegovim donosom razvija še večje gospodarstvo. Korporativni sistem pa tudi pravi, da mora biti delo v soglasju s kapitalom, mora mu služiti, da si dostavlja, da mora ta sistem skrbeti obenem za splošni socialni položaj. Tu je razlika le v tem, da kapital vlada s stališča kapitalističnega gospodarstva, dočim mora delavstvo in nameščenstvo služiti temu namenu in je deležno socialnih ugodnosti toliko, kolikor prenese gospodarstvo, kar se mu odreja od zgoraj, da se varuje skupnost dela in kapitala. Postranskega pomena je, ali se dobro ali slabo gospodarji. O tem delavstvo v korporativnem sistemu ne more niti toliko sodločati, kakor v današnjih obrtniških združenjih, katerim so priključeni pomočniški odbori.

O korporativnih sistemih smo že mnogo razpravljali. Znan nam je oni v bivši Avstriji, imajo ga tudi v Italiji.

Ne bomo se prepekali o tem, koliko je to stališče opravičeno ali ne, rečemo pa, da smatramo ljudi z moralno kvaliteto enakovredne in da mora tudi gospodarstvo služiti vsem ljudem enako in da morajo ti sodločevati v vsem in tudi o svojem življenjskem vprašanju sami. To je nauk socializma.

Politične stranke se k napovedanim načrtom niso izjavile. Mislimo pa, da je nujno, da tudi te, zlasti srbske, povedo svoje mnenje, da ne bo presenečenj in razočaranj.

Alarmantne vesti o radikalnih gospodarskih posegih

Finančni minister dr. Šutej je izjavil časnikarjem, da ni res, da bi vlada pripravljala drastične ukrepe davčne in denarne narave. Zlasti ji je tuja vsaka misel na kakšne ukrepe, ki bi mogli omajati vero v vrednost našega denarja. Vlagatelji nimajo nobenega povišanja, da bi se bali za svoje vloge.

Naša zunanja trgovina v maju aktivna. Naša zunanja trgovina je bila v maju aktivna za 181.8 milijonov, dočim je bila lani v istem mesecu aktivna le za 22.4 milijone dinarjev. V prvih petih mesecih je zunanja trgovina letos za 668.5 milijonov dinarjev.

Angleži zasegli večji del francoske vojne mornarice

V Oranu in Alžiru je francoski admiral odklonil predajo in se spustil v boj z Angleži

Najvažnejši vojni dogodek zadnjih dni predstavlja zaseženje francoskega vojnega brodovja in trgovinske mornarice po Angležih.

O tem je dal ministrski predsednik Churchill dne 4. julija v parlamentu tole obvestilo:

»V boju proti skupnemu sovražniku je bila Francija poražena. Zaprlosila je Anglijo, da naj jo odveže obveznosti, ki sta jo sprejeli obe državi, da ne bo nobena izmed njiju sklepala posebnega miru. Angleška vlada je na to pristala pod pogojem, da pride francosko vojno brodovje v angleške luke, preden bodo pogajanja za poseben mir zaključena. To se pa ni zgodilo. Kljub izjavam admirala Darlena, da bo Francija podpisala samo take pogoje za premirje, ki bodo častni, je Petainova vlada izročila vse francosko vojno ladjeve Nemčiji in Italiji. Razen tega je izpustila tudi 400 nemških pilotov, ki jih je obljubila poslati v Anglijo pred sklepom premirja. To je francoska vlada storila, da bi si na ta način pridobila nemško naklonjenost.«

Angleška vojna mornarica zasegla francoske vojne ladje v angleških lukah

Spričo vsega tega se je angleška vlada s težkim srcem odločila ukazati vojni mornarici, da se polasti francoskih vojnih ladij v angleških lukah.

Dne 3. julija je angleška vojna mornarica prevzela velik del francoskega vojnega brodovja. V lukah Portsmouth, Plymouth in Sheerness sta bili zaseženi 2 francoski oklopnici, dve lahki križarki, več podmornic, med njimi ena velikega tipa »Surcouf«, osem rušilcev in približno 200 manjših vojnih ladij vseh tipov, zlasti lovilcev min in ladij za boj proti podmornicam. Vse to se je izvršilo mirno, razen na podmornici »Surcouf«, kjer je bil po nesporazumu ubit poveljujoči angleški častnik, dva mornarja pa ranjena, nadalje je bil ubit tudi en francoski mornar, eden pa ranjen. Ko se je položaj razčistil, je okrog 900 francoskih mornarjev prosilo, da lahko nadaljujejo boj ob naši strani. Podeljeno jim je bilo angleško državljanstvo, ostali pa bodo poslani v Francijo, čim se francoska vlada pogodi s svojimi nemškimi gospodarji. Več francoskih podmornic se je prostovoljno priključilo naši mornarici.

Pogajanja za prevzem vojne mornarice v Aleksandriji

V pristanišču Aleksandrija (v Egiptu) je zasedranih več francoskih vojnih ladij in sicer 1 oklopnica, 4 križarke in več manjših ladij. Pogajanja za prevzem teh ladij so v teku. Ako ne pristanejo na predajo, bodo potopljene. Med tem pa je ena izmed francoskih vojnih ladij že streljala skupno z angleško mornarico na italijanska letala.

Francoski admiral se spusti v boj z Angleži

Najresnejši dogodki pa so se odigrali pred Oranom in Alžirjem. Tu sta bili zasedrani najmodernejši francoski boj-

ni ladji »Dunkerque« in »Strasbourg«, nadalje še 2 oklopnici, več lahkih križark, več rušilcev in podmornic. Angleška admiraliteta je poslala bivšega mornariškega atašea v Parizu, Holanda k poveljniku francoskega vojnega brodovja admiralu Jean Soultu, ki pa je odklonil sprejeti angleškega odposlanca.

Angleški odposlanec je nato izročil svoje predloge pismeno. Angleška admiraliteta je dala francoskemu admiralu rok šestih ur, da sprejme ali pa odkloni naslednje pogoje:

1. Da francoske ladje odplovejo z angleškimi vojnimi ladjami ter skupno z njimi nadaljujejo boj proti Italiji in Nemčiji;

2. da odplovejo z omejenim številom posadk v Anglijo, nakar bodo posadke poslane v Francijo;

3. če nečije, da bi sodelovale v vojni proti Nemčiji, naj ladje odplovejo v zapadno Indijo ali v Martinique v Afriki in ostanejo tam do konca vojne, dočim bi bile posadke poslane v Francijo.

Dve uri na to je priplulo pred luki Oran in Alžir močno angleško ladjeve pod poveljstvom admirala Sommerwella, ki je rešil več stotisoč francoskih vojakov pred Dunkerquejem. Pogajanja za predajo francoskega brodovja so se nadaljevala, toda brez uspeha. Zato je angleški admiral ukazal napad. Po dveh urah boja, katerega so se udeležila tudi letala ladje »Arc Royal«, je bila poškodovana francoska oklopnica »Strasbourg« in potegnjena na obalo. Oklopnica tipa »Bretagne« je bila potopljena, druga oklopnica istega tipa pa hudo poškodovana. Potopljena sta bila dva francoska rušilca in rosilka vojnih letal. Le »Dunkerque« se je prebila skozi angleški obroč in z nekaj drugimi ladjami, ki so se ji priključile blizu alžirske obale odplula v Toulon pod nemško oblast. Vendar je »Dunkerque« zadel en angleški torpedo in več mesecev ne bo sposobna za akcije. Izmed angleških ladij ni bila nobena onesposobljena za streljanje in manevriranje.

Velik del francoskega brodovja zaseden

Vsled akcije angleške vojne mornarice je bil zasežen velik del francoskega vojnega ladjevja. Kolikor ga je pa še ostalo, bomo skrbeli za to, da ne bo prišlo v roke sovražniku.

Angleški narod naj bo pripravljen

Na predvečer možnega poskusa Nemcev, da napadejo naš otok, je nadaljeval Churchill, je treba, da ostanejo vsi Angleži na svojih postojankah, izpolnijo svojo dolžnost in ohranijo pazljivost. Ni nobenega vzroka misliti, da bi Nemci lahko po morju ali po zraku izkrcali večje število čet v Angliji, nego jih moremo uničiti s svojim sedanjim orožjem.

Najodločnejše pa je treba zavrni govorice, da ima angleška vlada namen prijeti pogajanja z nemško in italijansko vlado. Če bi bilo to res, ne bi bila izvedla vlada tako drastičnih in ener-

gičnih akcij proti francoskemu brodovju. Hočemo nadaljevati vojno, dokler ne bo dosežen pravičen cilj, za katerega smo šli v vojno.

Zakaj se je francosko brodovje upiralo?

Reuter poroča, da so se francoski pomorski častniki uprli izročiti brodovje Angležem, ker je nemška vlada zagrozila, da bo v tem slučaju internirala njihove rodbine. O francoskem mornariškem ministru Darlanu pa pravi ameriški poročevalec Knickerbocker, da je izdal na podrejene oklice: »To je moj zadnji ukaz. Ne izvršite nobene mojih bodočih odredb. Nisem več svoboden človek. Ne izročite niti ene ladje!« Ta brzojav pa je francoska vlada zasegla, predno je bil odposlan. Zato so se ladje branile. Churchill v svojem govoru tega ni potrdil.

Nemci obsojajo nastop Anglije

Nemško časopisje je ogorčeno nad nastopom Anglije proti francoskemu vojnemu brodovju, ki bi moralo dospeti v francoske luke in se pustiti razorožiti po italijanski in nemški vojaški komisiji. Nemški listi pravijo, da je Churchillov nastop vreden vse obsodbe in vprašujejo, če je morda to v korist Francije.

Ameriška javnost odobrava zaseženje francoske vojne mornarice po Angležih

Reuter poroča, da ameriška javnost odobrava zaseženje francoske vojne mornarice po Angležih. V vladinih krogih izjavljajo, da so se ves čas bali, da Anglija tega ne bo storila in da bo brodovje izročeno Nemcem in Italijanom. Angleška mornarica je pokazala svojo sposobnost in moč, je rekel senator Pittman, s tem pa je tudi povečala moč ameriške vojne mornarice.

Džibuti odklanja kapitulacijo

Po nalogu francosko-nemške-italijanske komisije za premirje je poslala Italija iz Abesinije posebno odposlanstvo v Džibuti, da bi prevzelo oblast od francoskega generala. Ta pa je predajo odklonil in stavil Italijanom kratek rok, da zapuste ozemlje, nakar so Italijani tudi takoj odšli.

Francija bo dobila novo ustavo

na korporativni osnovi

Vesti iz Francije pravijo, da hoče Petainova vlada spremeniti ustavo in uvesti parlamentarizem na korporativni podlagi.

Bodoči mož je Laval, znan desničar.

Letalski napadi

na nemško in angleško ozemlje

se nadaljujejo še kar naprej. Nemci in Angleži poročajo, da so sestrelili po več letal. Nemci nadalje poročajo, da so potopili angleško matično ladjo za letala »Illustrios«.

Romunija išče zaščito

obrača se v Rim in Berlin

Romunija se nahaja v veliki zagati. Sovjetska Rusija ji je odvzela Besarabijo in severovzhodni del Bukovine, Madžari zahtevajo Sedmograško in Bolgari Dobrudžo.

Dva dni pred ruskim ultimatomom se je romunski kralj odločil za vzpostavitev čistega fašističnega režima in za naslonitev na Berlin in Rim.

Po zasedbi Besarabije je ta politika Romunije postala še bolj očitna. Romunija išče sedaj zaščito svojega ozemlja pred zavojevalnimi nameni Madžarov in Bolgarov v Berlinu in Rimu. Toda v Berlinu in Rimu so že neštetokrat izjavili, da so zahteve Madžarov in Bolgarov upravičene. Ako v Romuniji kljub temu računajo na podporo Nemčije in Italije, potem vsekakor radi tega, ker mislijo, da imajo v rokah močen adut — petrolejske vrelce, ki so neprecenljive važnosti za državi osi.

Ta račun za sedaj gotovo ni pogrešen. Iz razvoja dogodkov zadnjih dni je videti, da se bosta tako Madžarska, kakor tudi Bolgarija zadovoljili z nasveti Berlina in Rima, da ne kaže sedaj in zlasti ne s silo uveljavljati teritorialnih zahtev napram Romuniji. Toda kaj bo po vojni? Merodajni ljudje v Romuniji računajo s tem, da bodo do tistega časa odnošaji med Romunijo in Rimom ter Berlinom postali že tako pristranski, da se bo moglo preiti preko zahtev Madžarske in Bolgarije na dnevni red.

Tako kombinirajo Romuni glede zunanje politike. Kaj bodo prinesli bodoči meseci, ni mogoče reči.

Romunska vlada je ponudila Nemčiji vojaško zvezo

Romunska vlada je zaprosila Nemčijo za sklenitev vojaške zveze, kar je pa Nemčija odklonila, ker bi bila ost take zveze preočitno naperjena proti Sovjetski Rusiji, pa tudi proti Madžarski in Bolgariji.

Fašistična vlada v Romuniji

Tatarescova vlada je odstopila

Tatarescova vlada je odstopila in na njeno mesto je prišla vlada »Železne garde«, vlada izrazitih fašistov, na čelu vlade je prejšnji zunanji minister Gigurtu.

Nova vlada bo izdala ukrepe proti židom.

Pogajanja z Madžari in Bolgari

Širijo se vesti, da bi bila nova romunska vlada voljna pričeti pogajanja z Madžari in Bolgari glede odstopa dela spornih ozemelj.

Sovjetska Rusija stavila Romuniji nove zahteve?

Kakor poroča Assoc. Press je sovjetska vlada sklenila zahtevati od romunske vlade, da ji izroči vsa mostišča preko reke Prut in ob izlivu Donave.

Sovjetska vlada smatra, da je naslonitev Romunije na os Rim-Berlin in njeno prizadevanje za sporazum z Madžarsko in Bolgarijo s posredovanjem držav osi, naperjeno proti Sovjetski Rusiji.

Kolikšne so bile nemške izgube na zapadni fronti?

Nemško vrhovno armadno poveljstvo je objavilo pregled o poteku bojev od časa nemškega vpada v Belgijo, na Nizozemsko in Luksemburško ter do zaključka premirja s Francijo, dne 25. junija.

Poročilo označuje to vojno kot največji vojaški pohod vseh časov, ki je bil končan v šestih tednih z največjo zmago nemške vojaške sile.

Kakšne pa so bile izgube nemške vojske?

Padel je armadni general v. Speck, razen njega pa 27.074 oficirjev in podoficirjev ter vojakov, izginilo jih je 18.384, ranjenih pa je bilo 111.034, torej skupno 156.493. V bojih od 15. do 25. junija je padlo 16.822 častnikov, podčastnikov in vojakov, 9921 jih je

izginilo, 68.511 pa je bilo ranjenih. Število o izgubah od 5. do 15. junija so že vštete v skupnih izgubah od 10. maja do premirja.

Nemška podmornica torpedirala ladjo z nemškimi in italijanskimi ujetniki

Iz Anglije prihaja vest, da je neka nemška podmornica torpedirala parnik »Arandora«, na katerem se je nahajalo 1500 nemških in italijanskih ujetnikov, katere so imeli namen prepeljati iz Anglije v Kanado. 1000 ujetnikov so rešili. Pri tej priliki je prišlo do velike borbe za rešilne čolne med nemškimi in italijanskimi ujetniki. Nemški ujetniki so italijanske izrinili iz čolnov. Šele s posredovanjem angleških vojakov se je posrečilo vzpostaviti red.

»Delavska Politika« ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnik!

Zane Grey:

124

Mož iz gozda

»Si mar mogel kaj drugega pričikovati od Mehikanca?« je vprašal Shady Jones.

»Anson, mar ti nisem pravil?« je pripomnil Burt.

Črnooki Moze je zavijal oči, kakor zbesneli bik in Jim Wilson je pozorno ogledoval poleno, ki ga je držal v roki. Riggs je pa kazal brezmejno olajšanje.

»Anson, posodite mi nekaj vašega brašna, pa bom z dekletom odjezdil«, je rekel živahno.

»Kam pa mislite zdaj iti?« je radovedno vprašal Anson.

Riggs je bil v zadregi za hitri odgovor; na ta nerodni položaj je bil s svojim razumom ravno tako malo pripravljen, kakor s svojim pogumom.

»Vi niste gozdovnik. In če niste popolnoma nor, potem se ne smete nikoli več pokazati v bližini Pine ali Show Downa. Izkušeni zasledovalci bodo za vami sledili.«

Prisluškujoče dekle se je nenadno proseče obrnilo k Wilsonu.

»Ne dovolite mu, da me odvede sam — v gozdove!« je jecljaje prosilo; to je bil prvi znak slabosti v zadržanju Bo.

Jim Wilson je v odgovor neprijazno bruhnil iz sebe: »Jaz nisem poglavar te tolpe.«

»Ampak vi ste mož!« je dalje prosila.

»Riggs, spravite si v red vašo dragoceno, zmešano glavo in pojdite z nami«, je odredil Anson porogljivo.

»Sem prav poseben radoveden, kako vam bo vašo kožo žigosala.«

»Snake, dovoli mi, da spravim dekleta nazaj v Pine«, je rekel Jim Wilson.

Anson je od začudenja zaklel.

»Najbolj pametno bi bilo«, je nadaljeval Wilson. »Mi imamo sami dovolj skrbi, če pa jo obdržimo, bo še več sitnosti. Imam dober domislek. No, saj veš, da nisem eden izmed tistih, ki bi se tvojim ukazom upirali. Ampak tale zadevščina mi pa kar nič ne prija. Dekle bi morali poslati domov.«

»Morda bi pa moglo to nam kaj koristiti; njena sestra bi dobro plačala, če bi jo nazaj dobila.«

»No, upam samo, da se boš še spomnil mojega predloga — in s tem naj bo to končano«, je zaključil Wilson.

»Jim, če bi se je hoteli iznebiti, potem bi lahko pustili, da jo Riggs odpelje«, je pripomnil poglavar. Bil je zmeden in neodločen. Wilsonovo obnašanje ga je vznemirjalo.

Dolgi Teksanec se je bliskovito okrenil in pogledal Ansona naravnost v oči. Globoko izpremembo je bilo čitati v njegovem obrazu.

»Pravega hudiča bi s tem napravili!« je rekel.

Ni mogel biti samo naglas teh besed, ki je povzročil da se je Anson začel izmikati. On je bil sicer poglavar, vendar ni bil v tej družbi najmočnejši mož. Obraz mu je potemnil.

»Pospravite taborišče!« je ukazal.

Riggs tega zadnjega pogovora med Ansonom in Wilsonom najbrž ni slišal, ker je stopil po svojega konja.

Ko so se nekaj minut pozneje odpravili, so šli Burt, Jones in Moze s prtljajznimi konji naprej, za njimi Anson in dekle med njim in Riggsom, a kot poslednji je navidezno slučajno jezdil Wilson.

Doma in po svetu

Kaj bo s kapitalizmom? Pred par leti bi bil še ožen v stregi, ako bi bil kdo napisal, da je kapitalizmu odklenalo. Dandanes se o tem piše tudi v listih, ki bi bili pred par leti linčali človeka, ako bi jim rekel, da bodo tudi oni vstali proti kapitalizmu. Seveda je njihov boj proti kapitalizmu samo prizadevanje, da se ljudi žejne prepelje preko vode.

Ni nameravano. »Obzor« poroča, da ni nameravano, da bi se razpustile politične stranke in ustanovila samo ena narodno socialistična. Prav tako ni nameravano, da bi se ustanovila oz. dopustila samo ena strokovna organizacija.

Posvetovanja združene opozicije so bila v Beogradu od ponedeljka, dne 1. do četrtega, dne 4. julija. Udeležili so se posvetovanj demokrate, JNS, radikali in za socialiste s. dr. Topalović.

V avdijenco pri knezu namestniku Pavlu je bil sprejet podpredsednik JNS Banjanin.

Naš poslanik v Moskvi dr. M. Gavrilović je odpotoval dne 2. julija iz Beograda do Carigrada in iz Carigrada po morju v Odeso. V kratkem bo pričelo poslovanje naše diplomat. zastopstvo v Moskvi. Sovjetski poslanik je medtem tudi že prispel v Beograd. Naša vlada mu je poslala naproti poseben salonski voz.

Za enotnost delavstva vneti ljudje so pričeli širiti nek list, v katerem napadajo socialiste in zopet samo socialiste. Drugih aktualnejših problemov v sedanjem času ne najdejo. Kapitalizem je za nje sovražnik druge vrste. S tistim gibanjem, proti kateremu so nekoč klicali na pomoč ljudske fronte, so pa naravnost prijatelji, kajti ni čuti žal besede iz njihovih ust proti tistim, ki mučijo in trpinčijo njih najboljše ljudi in socialiste. Le tako naprej, boste videli, kam bo to vodilo. Kot zanimivost omenjamo, da so isti ljudje izdali neko brošuro, ki je bila pa poprej v rokah tistih, ki bi jih ne smela priti v roke, kot pa v rokah tistih, katerim je namenjena. Kdo bi vedel, kakšno vlogo igra tu provokatorstvo. Izgleda, da veliko!

Trije brezmesni dnevi.

Hrvatski ban je objavil, da za Hrvatsko ne velja uredba osrednje vlade o uvedbi tretjega brezmesnega dne. Listi so priobčili to uredbo in povzročili z objavo precejšnjo zmedo. Vsled tega je banska uprava naročila cenzuri, da prepove v bodoče časopisom objavljane uredbe osrednje vlade, dokler ban ne proglasi, da so veljavne tudi za banovino Hrvatsko. »Hrvatski dnevnik« pravi, da je uredba osrednje vlade prekršila avtonomistični princip Hrvatske banovine, ker je bila izdana s pripombo, da velja za vso državo. To pa nikakor ne gre, modruje »Hrvatski dnevnik« dalje. V sedanjih težkih časih se ne sme vnašati nezadovoljstva v široko hrvaško javnost in v hrvaške gospodarske kroge. Vendar je treba pripomniti, da je uredba izdal hrvaški minister v centralni vladi, dr. Andres. —

»Nova Riječ«, glasilo samostojnih demokratov, je nehalo izhajati.

Plače grafičnemu delavstvu so se ponovno povišale. Od 3. junija dalje je stopil v veljavo dogovor o ponovnem povišanju plač grafičnemu delavstvu. Vsi kvalificirani delavci dobe tedensko po din 34 poviška, moško pomožno osebo

po din 26, žensko osebo od din 18 do din 20. To je sedaj že tretji povišek. Prvi je bil dosežen 22. decembra 1939, drugi 9. aprila in tretji dne 27. junija z veljavnostjo od 3. junija za nazaj. Tiskarska tarfina pogodba je obvezna na vsem področju Slovenije.

Stipendije za Slovejske visokošolce. — Italijanska vlada je določila 14 stipendij za beograjske visokošolce, ki žele v letu 1940-41 dovršiti svoje študije v Italiji v bodočem šolskem letu.

Strela je zažgala veliko skladišče celuloze in lepenke. Na Količevem pri Domžalah je dne 3. julija udarila strela v skladišče celuloze in lepenke Bonačeve tovarne. Najprej se je vžgala lopa, ki predstavlja 100 m dolgo skladišče, nato je ogenj kmalu preskočil še na sosednji lopi, ki sta dolgi vsaka po okrog 60 do 80 m. Ognjeni zublji so švigali 40 m visoko. V skladiščih je bilo okrog 2 milijona kg celuloze in lepenke. Gašenje je trajalo vso noč in še dopoldne dne 4. julija.

Prizad ne odzame majhnih zalog pšenice in koruze pridelovalcem, ki se ne bavijo s prometom in ki nimajo več kakor 5000 kg pšenice ali koruze, in trgovcem, zadrugam in ostalim imetnikom, ki se bavijo s prometom blaga, če nimajo več kakor 10.000 kg pšenice ali koruze v enem kraju.

Izguba hrvaških kmetovalcev radi kužne bolezni, ki rezanja med živino, je ocenjena letno na 300 milijonov dinarjev.

Mnogo še manjka, da bo preprečena špekulacija. Zagrebški listi poročajo, da se prodaja v Zagrebu olje po din 24 liter, to je 9 dinarjev dražje, kot je določil odbor za pobijanje dražnje in preprečenje špekulacije. To znači, da so kazni — preblage in da v gospodarstvu ni nobene prave organizacije. Kadar se določa cene, je treba, da imajo oblasti na razpolago tudi zaloge blaga, da ne nastane pomanjkanje, ki ima za posledico verženje.

Švicarji še niso pozabili na demokracijo. Obdani od totalitarnih sil, se Švicarji prav dobro zavedajo svojega težkega položaja. »Neue Zürcher Zeitung« piše: »Obdani smo od držav z ideologijo, ki je nam Švicarjem tuja. Narod, ki se ne bori za svojo svobodo, je ni vreden, pravijo tuji državniki. Toda ne sklicujemo se na junaštvo naših prednikov. Neprimerno bolj odločilno je naše stališče do svobode in neodvisnosti. Za potrdost ni nobenega razloga. Svojo usodo bomo odločili predvsem po svoji duhovni usmeritvi. Ako se sami smatramo za izgubljene, potem bomo seveda izgubljeni. Prav v tej borbi ideologij je naša dolžnost dokazati, česa je vredna naša zvezna državna ideja. Značita je celo naša država poklicana, da da demokraciji nov smisel in novo vrednost.« —

Koliko so zgubili Francozi vojni letal? Francozi so po nemških poročilih zgubili od 4. junija pa do zaključka premirja 792 letal.

Iz Besarabije je zbežal pred Rusi tudi vodja ondotne nemške manjšine. Nemški odposlanec, ki je hotel v Besarabijo, da bi se pobrigal za ondotno nemško manjšino, ni dobil dovoljenja od ruskih oblasti.

Med Kitajsko in Združenimi državami reden letalski promet. Iz glavnega mesta Kitajske Čunkinga, ki je pod Čankajšekovo oblastjo, bodo letela vsak mesec dvakrat potniška letala v Zedinjene države in obratno. Polet teh potniških letal bo mogoče samo preko od Japoncev zasedenega ozemlja. To najlepše dokazuje, kako je zasedbo Kitajske po Japonski.

Vojna po vojni. Mogoče je malo ljudi, ki bi vedeli, da zaznamujemo od zaključka svetovne vojne in do izbruha sedanje vojne nič manj kot 26 vojn. 17 od teh jih je bilo v Evropi, ena v Ameriki med Paragvayem in Bolivijo za Gran Chaco, 3 v Afriki in pet v Aziji. Do zadnjega časa je bila samo Norveška, ki se je lahko ponašala s tem, da še ni bila nikdar zapletena v vojno, to pa najbrž samo zato, ker je postojala šele od leta 1905.

Na pot so se podali malo po opoldanski uri. Vzpenjali so se v serpentinah v hrib in so potem zavili v globoko sotesko, po kateri so šli dokler se ni končala v raven gozd. Od tu naprej so šli precej hitro, prtljažne konje so pogнали v lahek dir. Ko je na nekem mestu pridrl iz goščave na odprto livado krdelo srn, ki so strigle z ušesi in prisluškovale, je mladi Burt četo ustavil. Njegov dobro pomenjeni strel je podrl eno izmed srn. Potem so ostali možje jezдили naprej, on pa je ostal zadaj, da žival očisti in priveže na konja. Pozneje so se ustavili še enkrat, ko so prišli do nekega potoka; tu so si ljudje in konji ugasili žejo z bistro vodo. Tukaj je tudi Burt došel svoje tovariše.

Prekoračili so potem še neko jaso in dolino s pašniki, potem pa je vodila steza skozi vedno gostejši gozd, dokler se niso začeli vzpenjati od terase do terase vedno više v gore, medtem ko je na zapadu zahajalo sonce vedno nižje in nižje in je vedno bolj temnordeče žarelo. Sonce je zašlo in večerna zarja je kratek čas še razsvetljevala mrak, ko je Anson prekinil svoj trdovratni molk in je zapovedal odmor.

Mesto, kjer so se ustavili, je bilo divje in neprijetno, plitva dolinica med dvema grebenoma temnih smrek. Trave, drv in vode je bilo tu več kot dovolj. Možje so že vsi bili na tleh in jemali sedla in prtljago raz konj, predno je utrujeno dekle moglo zlezti iz sedla. Riggs, ki jo je opazoval, ji je uslužno hotel pri tem pomagati. A s svojo orokavičeno ročico mu je prisolila gorko zaušnico.

»Ne dotikajte se me s svojimi umazanimi tacami«, je rekla. V njenem glasu ni bilo sledu o utrujenosti.

Wilson je ta prizor opazoval, Anson pa ne.

»Kaj se je zgodilo?« je zato vprašal.

Iz naših krajev

CELJE

Obrtniki so se uprli neupravičenim zahtevam. »Skupno združenje obrtnikov v Celju« je objavilo v tukašnjem lokalnem listu »Nova doba« na naslov Delavske zbornice v Ljubljani odprto pismo, s katerim pojasnjuje uradno poslovanje tukašnjega dopisnika g. Jože Arnškega in prošijo Delavsko zbornico v Ljubljani, da jim pravno raztolmači uradni postopek svojega zastopnika v Celju. V članku je točno navedena vsebina dopisa ki ga je prejel nek celjski obrtnik od Delavske zbornice v Celju, češ, da dolguje svojemu bivšemu zaposlencu na raznih zahtevkih še din 2728 z določenim terminom in grožnjo, da bo Delavska zbornica prizadetemu svetovala tožbo. Iz zahtevkov v pismu Delavske zbornice je razvidno, da je odpusteni pomožni delavec, ki je bil, kakor v članku navedeno, zaposlen pri prejšnjih gospodarjih kot hlapec, prejel v Delavski zbornici zelo čudne informacije, ker se je vzel za podlago bansko uredbo o minimalnih mezdah za višje trgovske osebe to je din 1000 mesečno, vsled česar je razumljivo, da so tudi ostali zahtevki narasli na precej visoko svoto in se tudi odtegljaji za OUZ niso mogli ujemati. Ako bi naše članstvo bilo oproščeno prispevkov za takšno poslovanje v Delavski zbornici, bi se na takšne spore ne ozirali, tako pa smo zahtevamo tudi mi, da se delavstvu daje v Delavski zbornici pravilne nasvete, ker nedosegljive obljube na sodišču ne prodajo, temveč nastajajo nepotrebni stroški in razočaranja. Navedeni slučaj naj bo našim citateljem v opozorilo, da se v slučaju potrebe obrnejo za nasvete le k svobodnim strokovnim organizacijam ali pa tudi na našega pravnega svetovalca.

Te dni so bili razrešeni svojih funkcij v ZFO sledeči gospodje: pros. Mavčec Jožef, vodja mladcev Vrabec Ivan, gospodar Vrabl Tone, ter bivši predsednik Jančič Tone. ZFO je imenovala začasne vršilce odborških funkcij: znanega prof. Bitenca Mirka (bivši poslanec za laški okraj za predsednika, za načelnika Laha Ivana, tajnika Vrtačnika Vida, za blagaj. in gospodarja Kompana Ruperta, za odbornika pa vodjo mladcev Zupana Alojza. Kakor izveemo, so razrešeni poskušali urediti z naprednimi nacionalnimi vrstami, to je med Sokoli in krščanskimi slovenskimi fanti znosne razmere za razne skupne nastope ter je njihovo delo rodilo že baje lepe uspehe, češ, da si prizadeji ne bodo pustili onemogočiti svojega uspešnega delovanja ter da bodo ukrenili vse potrebno, da se spori med enako mislečimi ne bodo poostriili.

HRASTNIK

Delavski otroci na odhodu v počitniške kolonije. V četrtek dne 4. t. m. je odpotovalo iz tukašnje občine 50 otrok na letovanje v počitniško kolonijo v Gornjo Rečico nad Laškim za dobo 4 tednov. Pobudo za tako letovanje je dal kraj, odbor »Unije za zaščito otrok«, sredstva pa bodo oskrbele: občina in banovina in sicer nosi občina dve tretjini, banovina pa eno tretjino vseh stroškov. Ako pa se bodo našla sredstva, bo poslanih še 50 otrok za en mesec na počitnice. Kolonija je pod vodstvom učiteljice. Preskrbljeno je, da se bodo otroci kar najudobneje počutili v vsakem oziru. Kot že nekaj let, pa pošlje tudi kraj. bratovska skladnica 30 otrok, ki so po mnenju zdravniškega nujno potrebni oddiha na svežem gorskem zraku, na letovanje k Sv. Križu nad Jesenicami, dva pa na morje in sicer v Bakar, vse za dobo 3 tednov. Vsekakor je treba uvidenost pristojnih činiteljev, ki jo kažejo na tem področju, toplo pozdraviti, vendar pa smo mnenja, da bi se dalo to število podvojiti, vsaj kar se tiče onih, ki gredo na morje. Kajti ta sredstva, ki jih žrtvuje ustanova v te svrhe, nikakor niso preč vržena, ker blagodejne posledice takega letovanja se prej ko slej gotovo pokažejo. To vemo iz izkušenj.

LJUBLJANA—MOSTE

Pod okriljem Delavskega kulturnega društva »Vzajemnost« se bo ustanovil pevski zbor pod imenom »Združeni delavski pevski zbor ljubljanskih okoliških »Vzajemnosti«. Vsled tega pozivamo vsa naša okoliška društva, da pošljejo čim več svojih članov in članic v ta pevski zbor, da bo čim številnejši. Ker je kulturno delo posameznih društev radi obstoječih razmer zelo omejeno, je tu dana možnost, da združeni pomnožimo nam potrebni delavski pevski zbor. Kljub težkim časom, v katerih živimo, mora delavstvo svoja kulturna društva okrepiti čim bolj. Delavska pesem ne sme utihniti, temveč se mora slišati še bolj kot prej. Pevske vaje bodo ob sredah ob 20. uri v društvenem lokalu v gostilni Lasan (na dvorišču) v Mostah. V poletnem času bodo tudi malo bolj oddaljeni k p. pevskim vajam, pozimi bomo pa iskali lokal bolj v središču, da bo vsak nekoliko v ta namen žrtvoval. — Družnost!

Pri nas primanjuje delavskih stanovanj. — Par let se je v Mostah gradilo zelo malo stanovanjskih hiš. Za vsako izpraznjeno stanovanje se potegujejo kar cele trume povpraševalcev. Tako tekmovanje številnih povpraševalcev je povzročilo, da so hišni gospodarji zbirčni in se je bati, da bo to vplivalo na podražitev stanovanj. Tu naj bi moglo pomagala mestna občina s tem, da bi tudi v Mostah zgradila nekaj delavskih stanovanjskih hiš.

ZABUKOVCA

Mrtvega so našli upokojenega rudarja Franca Polaka iz Mišojnic v cestnem jarku v Kostivnici pri Kalobju. Najbrž je umrl naravne smrti.

MARIBOR

Tekstilnemu delavstvu grozi katastrofa

Že večkrat smo v našem listu opozorili na katastrofo, ki grozi tekstilni industriji, ker ni na razpolago potrebnih surovin. Opozarjali smo, da bo prizadetih na tisoče in tisoče delavcev, če se ne bo pravočasno preskrbelo dovolj bombaža in drugih surovin, ker bodo morale tekstilne tovarne ustaviti obratovanje. Že doslej je večina tekstilnih tovarn obratovala v znatno skrajšanem obsegu, večinoma le tri dni na teden, radi česar so seveda v prvi vrsti najhujše prizadeti delavci, ki že skoraj eno leto ne dobijo več izplačanih polnih mezd. Znano je tudi, da so bili prejemi v večini tekstilnih tovarn skrajno nizki. Sedaj pa je očitno nastopila doba, ko bo pretežna večina tekstilnih tovarn popolnoma prenehala obratovati. Nekatere tekstilne tvrdke v Mariboru so že odpovedale večjemu številu delavstva, v nekaterih pa baje pripravljajo odpovedi službe vsem delavcem. Kakšne posledice bo to imelo za delavstvo, nič manj pa tudi za vse ostalo gospodarstvo, je jasno vsakomur, ki

Ne nasedajte denuncijantom! V sedanjih izrednih časih se dogajajo stvari, ki bi v normalnih časih bile popolnoma nemogoče. Zato je prav, da je vsak na svojem mestu in da budno zasleduje dogodke po svetu, prav tako pa tudi v njegovi bližnji okolici. Često so na delu razni temni elementi, ki širijo med ljudmi vse mogoče in nemogoče vesti, ki so seveda po večini izmišljene in čisto tudi do skrajnosti bedaste. Vsak resen človek mora skušati onemogočiti delo teh temnih elementov, kar se da s primernim nastopom tudi doseči. Žrtve takšnih vesti pa pogostoma postanejo povsem nedolžni ljudje, ki so v svoji lahkomišelnosti povedali naprej to, kar jim takšen prišepetovalec natrobi v uho. Te izredne pojave, ki jih je prinesla s seboj sedanja doba pa neštokrat skušajo v svoj prid porabiti denuncijanti, ki iz golega koristolovstva, ali pa tudi iz osebne mrznje označijo svoje nasprotnike kot državni škodljive elemente, dasi dobro vedo, da to ni res in s tem zavajajo tudi oblasti. V povojni dobi smo zlasti v Mariboru imeli priliko opazovati delovanje raznih prefriganih denuncijantov, ki imajo na vesti ogromno nedolžnih žrtev. Kdor pa je po nedolžnem prizadet, postane na to seveda tudi rad zagrenjen in se ga na ta način takorekč sila na stranopota. Predvsem je potrebno pri nas mnogo vzgojnega dela med preprostimi ljudmi, ki se jih ne sme kar pavalno obdolžiti dejanj, ki jih niso zakrivali hote, temveč so morda le nasedli kakšnemu prišepetovalcu. Smo za to, da se brezpogojno onemogoči vse te elemente, vendar pa je treba istovrstno onemogočiti tudi denuncijante, ki, kakor že rečeno, iz koristolovstva vršijo ta nečedni posel. V preteklosti smo imeli mnogo takih nemoralnih kreator, ki so se posluževali patrijotičnega plašča in na vsa usta razkladale svojo državotvornost, v resnici pa so se pod tem plaščem skrivali navadni koristolovci, ali pa ljudje, ki so imeli mnogo masla na glavi. Baš te dni se zopet širijo po mestu govorice, da je nenadoma izginil nek takšen »nacionalni junak«, ki je ob vsaki priliki skušal očrtniti svoje nasprotnike, blatil pa je tudi številne idealne ljudi, ki jim ni bila narodnost samo pretveza, ampak so to neštokrat dokazali tudi s svojimi dejanji. Prizadeti je, kakor se čuje, izginil iz Maribora radi tega, ker njegovo denarno poslovanje, tam kjer je služboval, ni bilo v redu. Se celo ve! Ta človek je s svojim vplivom onemogočil zaposlitev delavcev-socijalistov, ki so za narod in državo storili mnogo več, kot pa marsikateri drugi, ki je bil za to mastno plačan. Prepričani pa smo, da bo takoj stopil na njegovo mesto zopet nov tak »patrijot«, ki bo nadaljeval nečedni posel svojega prednika, če se ne bo v tem pravcu pravočasno nekaj ukrenilo in onemogočilo enkrat za vselej delovanje takih koristolovcev.

Nov zemljevid Balkana je razobešen že par dni v Gosposki ulici. Na zemljevidu so označena imena mest in krajev v tujem jeziku, dočim so prava imena v oklepaju. —

Iz drvečega vlaka je padel železniški sprevodnik Štefan Slomšek iz Maribora. Pri padcu je zadobil težke telesne poškodbe in se zdravi v tukašnji bolnišnici.

STUDENCI PRI MARIBORU

Škropljenje cest. V poletnem času je škropljenje cest važno vprašanje, ker vzlic temu, da pogosto dežuje, je še vedno po ulicah in cestah neznosen prah. Slišijo se pa pritožbe, da se pri tem škropljenju popolnoma pozabi na postranske ulice in izgleda, kakor da bi dotične sploh ne pripadale naši občini, akoravno plačujejo prebivalci enake davke. — Ni se čuditi, da se tukašnje prebivalstvo s takimi razmerami ne strinja in zato smatra, da bi bila edina pomoč, ako bi se občina Studenci končno le priključila Mariboru, ker na ta način bi dosegla nekoliko več reda, pa tudi nedolžni nočni nemiri, o katerih smo že tolikokrat pisali, bi se dali preprečiti, ako bi nam bili na razpolago varnostni organi, katere sedaj zelo pogrešamo. Pri tej priliki pripomnimo tudi, da gotovi ljudje ne smejo računati na nekako prednost in jim bilo neljubo, ako bi se gotove govorice mogoče le uresničile. Naj ne pozabijo na pregovor, ki pravi: Nič ni tako skrito, da bi ne bilo enkrat odkrito! — Več Studencanov.

Velike vaje gasilcev mariborskega okrožja bodo v nedeljo, dne 14. julija v Studencih.

pozna naše razmere in ki ve, da ni nikakega izgleda, da bi dobili prizadeti delavci zaslužek drugod. Na teh posledicah pa bodo poleg delavstva hudo trpeli tudi obrtniki in trgovci, ker bo kupna moč konzumentov še bolj padla kakor je že doslej. Zagotovljen je baje uvoz bombaža iz Sovjetske Rusije in sicer okrog 2000 ton, vendar pa bo Sovjetska Rusija dobavila bombaž šele, ko bo pristelo njeno stalno trgovinsko zastopstvo v Beograd. Ker ni izgleda, da bi lahko naša država nabavila potrebne surovine poprej v kateri drugi sosednji državi, je verjetno, da bo tekstilno delavstvo ob zaslužek, če se dobava bombaža iz 9ovjetske Rusije ne pospeši. V Mariboru je bilo že doslej ogromno število delavstva brez posla, sedaj bodo to brezposelno armado še pomnožili tekstilni delavci, ki bodo prepričani bedi in pomanjkanju. S tem v zvezi pa bodo seveda prišepetovalci imeli še lažji posel kakor doslej.

Ameriški in finski konzul iz Zagreba sta te dni obiskala naše mesto.

Prvi absolventi Obrtne šole pri delavcih drž. žel. v Mariboru. S šolskim letom 1936-37 je bila otvorena pri delavcih drž. železnic v Mariboru nova Obrtna šola, edina in prva te vrste v Sloveniji. Šola je štirirazredna, zato je letos prva generacija šolo že absolvirala. V drugi polovici junija so se vršili končni izpiti. Od pred štirimi leti sprejetih 40 učencev je napravilo končni izpit 30 učencev, trije ga bodo morali ponoviti po dveh mesecih, trije imajo še popravne izpite, trije so pa bili že v prejšnjih letih izključeni iz šole radi slabega uspeha. Šola ima namreč to posebnost, da v njej razreda ni mogoče ponavljati. Kdor razreda ne izdela, ga šola takoj izključi. Trije učenci: Košir Jože, Grac Jože in Kuhar Jože so končali šolo z odličnim uspehom, ti so bili zato oproščeni končnega izpita. Z odliko so napravili končni izpit še: Jezernik Franc, Karl Rudolf in Lorbek Rudolf. S prav dobrim uspehom: Bavcon Karel, Belič Franc, Dobrovnik Stanislav, Dolenc Emil, Golob Dušan, Hacin Franc, Ivanovič Dušan, Jazbec Ernest, Jezovnik Franc, Likovnik Maks, Lortl Josip, Maher Rajko, Palčič Kristijan, Pezdur Stanislav, Stifter Franc, Terpin Zdravko, Verbič Ivan, Zalokar Franc in Župovec Bogomil. Z dobrim uspehom: Čehelj Adolf, Deisinger Janez, Galrovec Radoslav, Imenšek Stanislav in Kumer Francišek.

Občni zbor »Mariborskega tedna«. Dne 3. t. m. se je vršil občni zbor zadruge »Mariborskega tedna«, na katerem je upravni odbor podal obširno poročilo o delovanju te ustanove. Pri volitvah novega upravnega in nadzornega odbora so bili povečini izvoljeni dosedanjí odborniki s predsednikom dr. Lipoldom na čelu.

12 mesecev starega otroka so te dni našli v Gregorčičevi ulici, kjer ga je nek neznanec odložil.

Redni polletni pregled motornih vozil, ki služijo javni uporabi ter vseh v letošnjem letu še nepregledanih motornih vozil iz Maribora, bo dne 10. t. m. ob 15. uri na dvorišču mestnega avtobusnega podjetja v Plinarniški ulici.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičnim sodelavcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 7. julija g. dr. Korenčan Andrej, Maribor, Jurčičeva ulica 8.

Sprejmejo se gojenci v pomorsko-letalsko šolo v Divuljah, p. Trogir in v strojniško šolo mornarice v Kumboru. Več je razvidno iz razglasov na uradni deski mestne občine.

Velik vrtni koncert priredi Splošna delavska zveza Jugoslavije, podružnica v Mariboru v nedeljo, dne 7. julija t. l. pop. ob 4. uri na vrtu gostilne Zunko v Zg. Radvanju s sodelovanjem delavskih pevskih društev. Vabimo vse sodružne, strokovne, kulturne in športne organizacije in posameznike, da se vsi udeležijo tega koncerta, da pokažemo našo solidarnost v teh zgodovinskih časih! — Družnost!

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izvrši takoj FOTO JAPELJ, gosposka 18-1.

Združene bodo z otvoritvijo novega gasilskega doma.

ČRNA PRI PREVALJAH

Kam greš mladina? Žalostno je, ko srečuje človek mlade fante, ki se opotekajo »primojdušajo« po cesti, kakor da bi bili v stanju prevrniti ves svet na glavo, dasi ne morejo niti sami sebe držati v ravovesju. Kam greš mladina? Ako se čutiš prikrašeno in manjredno v življenju, tedaj se ne zatekaj v gostilne, tam je začetek poti navzdol! V beznici si le ubijaš svoje zdravje in si kvariš svoj značaj. Ven iz gostiln in iz obijama alkohola! V tebi, mladina, so sveže moči in naj bo tudi trdna volja do dela, da si ustvariš boljše in leššo bodočnost!

Namesto, da hodiš v gostilne, posečaj rajši knjižnice. »Vzajemnost« ti nudi dovolj dobrih knjig raznovrstne vsebine, pa tudi razvedrilo. V njih boš našel odgovore na mnogo vprašani. Knjižnica »Vzajemnosti« je odprta vsako nedeljo in praznik od 10. do 12. ure. Mladina, uteho, ki jo iščeš v alkoholu, boš našla v stvarnem delu, ki bo posvečeno rešitvi vseh zatiranih ljudi. In to delo ti bo v ponos, ko boš enkrat zagledal v vetru plapolajočo zastavo bratstva, vobode in enakosti!

LAŠKO

Čudno pojmovanje gradbenih predpisov. — Znani g. H. je odločno proti graditvi, odnosno adaptaciji skladišča v tovarno po g. Derganu, češ, da gradbeni zakon določa 4 m oddaljenosti od ceste, da se je izrekel proti gradnji tudi cestni tehnik K. in vprašuje, kdo so bili tisti gospodje, ki so bili proti industriji v Laškem. Sedaj pa poglejmo ograjo g. H. ob njegovem vrtu, ki se v loku zajeda v okrajno cesto, da je razgled voznikom skoro nemogoč, a je bila ograja postavljena šele pred kratkim. Kdo je odgovoren za odobritev te gradnje? Na občinski seji dne 25. oktobra 1938 je g. H. vneto zagovarjal gradnjo keramične tovarne ing. Handla, ki jo je odobrila obrtna in gradbena komisija, ker bi s tem dobila občina velike koristi, delavstvo pa zaslužek, na seji dne 31. marca 1940 pa je glede tovarne g. H. govoril povsem nasprotno. Proti keramiki je glasoval celo g. Trop. Zanimiva je tudi seja Olepševalnega društva, kjer je g. G. izjavil, da bi s keramiko bilo mesto zadimljeno, a ga je g. H. zavrnil: »Kaj Vaša tovarna pa ne povzroča nobenega dima?« Ko je hotel g. Henke graditi palačo na svoji njivi pri kolodvoru, ni grozil noben dim, a je uprava pod T. in G. enostavno zavrnila prošnjo za zidavo te gradnje. Za gradnjo tovarne po g. D. pa sta bila dne 31. marca t. l. oba T. in G., dočim svoj čas g. Helebrandt v isti ulici ni smel nadzidati svoje hiše. Danes, ko peša tujski promet, ko propada Huda jama in je konec Drobnege dola, bi lahko imeli v Laškem najmanj 8—10 tovarn, s čemer bi bilo vsaj nekoliko zaimanjeno gospodarsko življenje našega mesta. V pojasnilo dodajemo, da je gradnjo tovarne keramičnih izdelkov končno zavrnila banska uprava sama. Za stavbo poleg trgovine g. Časla se je pred leti zanimala tudi nekda česka tvrdka s tekstilnimi izdelki, za stari »Kamenit«, ki je sedaj v razpadu, pa tudi mnoge tvrdke, a brez uspeha.

Iz Češke

Češki parlament za nemško koncertno hišo. V praškem stanovskem gledališču, sedaj Ständetheater, je poročal vodja kulturnega urada SDP dr. Hiebsch pred izbrano nemško publiko, da bo poslopje bivšega češkoslovaškega parlamenta ob Vltavi izročeno Nemcem za nemško koncertno dvorano. »Der Neue Tag« povdarja iz govora dr. Hiebscha, da je s tem v Pragi zopet popravljena ena izmed velikih starih krivic. Pred vojno je bila v tem poslopju galerija slik in koncertna dvorana, v kateri je v glavnem prirejal svoje koncerte deželni konservatorij Češke dežele. Sedaj se nahaja v poslopju edina politična poluradna organizacija »Narodna zbornica«, ki se bo morala izseliti.

Imenovanje Nemca v ministrstvu železnic. DNB poroča, da je bil kot prvi nemški ministrski svetnik v češkem ministrstvu za promet imenovan dr. Karl Fensel, doslej v Dresdenu.

Osem nemških dijaških domov pravkar dozdajajo v raznih čeških mestih izven Prage. »Der Neue Tag« pravi, da je bila to življenska potreba za številne nemške rodbine, ki so raztresene na deželi po Češkem in Moravi in stariši nimajo sami toliko sredstev, da bi mogli plačevati svojim otrokom, dijakom v mestih, zdrava stanovanja s primerno hrano. Treba je tudi popraviti raznarodovalne grehe prejšnjega češkega režima, ko so morali hoditi nemški otroci v češke šole in so počeli celo govorico nemških otrok v rodbini. Vse to bo sedaj vzgoja v nemških dijaških domovih nadoknadila. V načrtu je še otvoritev novih dijaških domov po drugih čeških krajih.

V Mladí Boleslavi je pravkar otvoril okrožni vodja Höss nemško šolo in isti dan v bližnjem mestu Podjebrady, znanem češkem termalnem kopališču, 8 dnevni tečaj nemških strokovnih funkcionarjev.

Gruppenführer K. Frank je obiskal češki tiskovni urad v Pragi, kjer ga je pozdravil od protektorja postavljeni nemški komisar, nakar se je podal državni tajnik Frank še v prostore DNB.

Jan Žiška na razstavi. V praškem umetniškem paviljonu »Nanes« je bila sredi junija otvorena razstava »Monumentalna umetnost«. Češki listi prišajo sliko velikanske sohe slavnega enoakega poveljnika češke husitske vojske Jana Žiška, pod katerim je takrat trepetala vsa Evropa, ko je prispel s svojimi vojniki Husiti celo do Severnega morja. Soha stoji sredi razstavne dvorane in je delo umetnika profesorja Karla Dvoraka.

Kakšne filme bodo gledali? Ministrstvo trgovine v Pragi je dovolilo uvoz šestih novih filmov in sicer dveh nemških, dveh ameriških in dveh italijanskih filmov. Doma so izdelali Čehi zopet šest novih čeških filmov, ki jih bodo pravkar predvajali za javnost v znani velikanski Batovi dvorani v Zlinu.

Učbenik družabnega stika. Ministrstvo šolstva je odobrilo kot pomožno knjigo za meščanske, srednje, učiteljske, trgovske, industrijske in obrtne šole pravkar izšlo knjigo »O družabnem stiku«. Čeprav je družabni stik glavni temelj uspehov v današnjem praktičnem življenju, je bila ta stran vzgoje do nedavne dobe zanemarjena. Knjiga je torej prišla ob pravem času.

Radi draženja mila je bil v Brnu obsojen milar Stanislav Šery na 25.000 kron.

Zvočni kino Pobrežje

6. in 7. julija

»UČITELJICE LJUBEZNI«

Marija Andergast in Hans Söcker

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano nizke stare cene.

Zato pohitite vsi v ...

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin

Maribor

Položaj v Aziji dozoreva za vojno

Japonci bi radi izkoristili sedanjo evropsko vojno v svoj prid

Japonska vlada želi izkoristiti sedanjo vojno v Evropi za svoje cilje v Aziji. Iz poročil, ki prihajajo iz Tokija, je to nedvomno razvidno. Predvsem govori za to sklenitev sporazuma s Sovjetsko Rusijo glede obmejnih vprašanj, ki se tičejo Mandžukua.

S sklenitvijo tega sporazuma ima Japonska bolj svobodne roke, da usmeri svojo akcijo v drugem pravcu azijskega kontinenta.

Zaenkrat ji je največja ovira vojna s Kitajsko, v katero jo je pognala generaliteta, v mnenju, da bo to samo vojaški sprehod. Iz tega sprehoda pa se je izcimila dolgotrajna vojna, ki ji še vedno ni videti konca.

Da bi končala to vojno, poskuša japonska vlada vse mogoče. Topogledno je važen sporazum, ki ga je sklenila z Anglijo glede izročitve kitajskega srebra v angleških šanghajskih bankah. S tem je kitajska vlada Čankajška gospodarsko precej prizadeta.

Drugo, kar je važno omeniti, je poskus Japonske, da zavre prevoz orožja za Čankajškovo armado preko francoske Indokine in preko ozemlja pri Honkongu, ki je angleška trdnjava pri južnokitajskem mestu Kantonu. S francosko vlado je dosegla sporazum, da se preko francoskega ozemlja ne bo več prevažalo orožje na Kitajsko. To zagotovilo pa japonski vladi ni bilo dovolj, ampak je morala Peťainova vlada pristati tudi na to, da bo prevozne poti na Kitajsko odslej nadzirali poseben japonski odposlanec s celim štabom svojih uradnikov. Toda Japonski gre še za mnogo več. Ona hoče izolirati Kitajsko v gospodarskem oziru. V to svrhu so pričele japonske čete z otoka Hainan operacije na kitajskem ozemlju vzdolž meje francoske Indokine. Ako te operacije uspejo, potem bi bila onemogočena kitajska trgovina z Zedinjenimi državami, ki za kitajsko blago plačujejo dolarje, dolarji pa gredo zopet za orožje.

Enake operacije je japonska vlada pričela tudi pri Honkongu. Sicer je imela ozadje Honkonga zasedeno že doslej, toda najbrž je tudi ta zasedba imela toliko luknjo, da je skozi te luknje šlo orožje čez vse od Japoncev »osvojeno« ozemlje v od Čankajška zasedene pokrajine. Zasedba Kitajske je sploh zelo problematična. Pokrajine, ki jih je osvojila Japonska so tako ogromne, da se mora Japonska zado-

voljiti z zasedbo večjih mest, ostalo pa je svobodni teren, kjer gospodarijo kitajski četaši.

Velika odprta luknja, ki je ni mogoče zamašiti zeva na meji med Kitajsko in Sovjetsko Rusijo. Od Sovjetske Rusije si Japonska kljub pogovorom ni upala zahtevati, da bi prenehala s pošiljkami orožja. Pa tudi Angleži so izjavili, da glede tega ne sprejmejo nobenih obveznosti. Odreči se Kitajcev, bi pomenilo za Sovjetsko Rusijo in Anglijo na Daljnem vzhodu toliko, kot odpreti vrata Japonski na stečaj.

Ako se Japoncem ne posreči likvidirati vojne na Kitajskem s silo svoje armade, se ji s pomočjo kitajsko-japonske Vančingvejeve vlade v Nankingu gotovo ne bo.

S tem pa so ogroženi vsi načrti Japonske, ki bi rada prišla v posest francoske Indokine in pa Holandske Indije, kjer je nakopičeno ogromno bogastvo.

Na kretanje Japonske v Aziji, ki hoče imeti Azijo za sebe, seveda pazijo poleg Sovjetske Rusije in Anglije tudi Zedinjene države. Velika napaka Japonske je bila, da se je lotila Kitajske. Sicer bi bila danes lahko v čisto drugačem položaju. Imela bi nedotaknjeno svojo armado, katere cvet je že davno požela smrt na Kitajskem. Ostala ji je sicer njena vojna mornarica, toda to je mnogo premalo, ako hoče osvajati neskončna ozemlja Azije. Kako mnogo bi lahko koristila Japonska politiki osi Rim-Berlin, s katero je zvezana politično in ideološko po antikomunističnem paktu (kateri kljub dobrih odnosom Nemčije in Sovjetske Rusije ni bil nikdar odpovedan). Tako pa je nevarnost, da bi Japonska na Daljnem vzhodu utegnila zabresti v nove avanture, ki bi lahko postale usodne za njo samo.

Na Tihem oceanu sodelujeta angleško in ameriško vojno brodovje

Vesti iz Washingtona potrjujejo, da sta se Anglija in Zedinjene države odločile za sodelovanje v Aziji oziroma na Tihem oceanu. Toda samo za slučaj napada z japonske strani. Amerika si je za ta primer zagotovila prijateljsko podporo angleškega vojnega brodovja. Angleška in ameriška vojna mornarica sta v stalnih stikih in se medsebojno obveščata o vseh dogodkih.

Dokumenti o vojni krivdi

Nemška vlada objavlja že 6. knjigo o vojni krivdi. V knjigah priobčuje dokumente, kako sta hoteli Anglija in Francija zaplesti v vojno ves svet, vse nordijske države, Belgijo, Nizozemsko, Luksemburško, Švico, vse balkanske države, Turčijo in njene sosede, pa tudi Sovjetsko Rusijo, oz. sta se posvetovali o ukrepih, ki bi bili potrebni, da se zaščiti Turčija pred ruskim napadom. Nasprotno pa Nemčija in Italija nista hoteli vojne.

Balkanska politika Sovjetske Rusije

Rusija vodi na Balkanu povsem slovansko politiko, četudi ni enaka panslavističnim idejam v rekdanjem zmišlu. Ruska slovanska politika ima to prednost, da se ta vodi samo toliko, kolikor soglaša z vojnopolitičnimi interesi.

Tuji diplomati morajo zapustiti od Nemcev zasedeno ozemlje

Nemška vlada je sporočilo vsem tujim diplomatskim zastopnikom v Belgiji, Nizozemski, Luksemburški in Norveški, kakor poroča United Press, da zapuste svoja mesta do dne 15. julija.

Najnovejše vesti

Prekinitev odnošajev francoske vlade z Anglijo

Francoska vlada je sklenila, da prekine odnošaje z Anglijo radi napada angleške vojne mornarice na francosko.

Izgube angleške mornarice v boju s francosko pri Oranu so: ubit je bil en častnik in en mornar ter sestreljeno eno letalo. (Reuter.)

Italijanska mornarica ni bila na lico mesta in zato ni mogla poseči v boj proti angleškim ladjam pri Oranu, pravijo v Rimu. (Reuter.) Reuter tudi poroča, da je Nemčija zahtevala intervencijo italijanskega brodovja, čim se je zaznalo za angleške namere, da pa so bili v Rimu drugačnega mnenja.

Letalski napad. Angleži so dne 4. julija z letali napadli letališča v Rotterdamu, Bruslju in Haagu. V Bruslju so uničili 4 nemške aparate tipa »Junker«, v Haagu pa 3. Nadalje so napadli Achen, Osnabrück, Hamburg. Eno angleško letalo se ni vrnilo. V teku tega dne je bilo uničenih 8 nemških letal, 11 pa težko poškodovanih. (Reuter.)

Nad Lbijo so bili letalski boji dne 4. julija. 6 angleških lovcev je napadlo 9 italijanskih bombnikov in jih 7 sestrelilo. Italijanske bombe so padle v puščavski pešak. Eno angleško letalo je zgubljeno. (Reuter.)

Pri bombnih napadih Nemcev na Anglijo je bilo v 12 dneh sestreljenih 21 bombnikov. (Reuter.)

Več francoskih ladij je po poročilu Reuterja prislo v škotska pristanišča.

Ameriški notranji minister o demokraciji. Na preslavi neodvisnosti Zedinjenih držav je govoril angleški notranji minister, ki je dejal: Totalitarne sile govore, da je demokracija na zatonu in da bo odpravljena. Dokazali jim bomo z vso našo močjo nasprotno. Demokracija se bo šele po tej vojni razvila v vsej svoji veličini. (Reuter.)

Romunska vlada je objavila poslanico, v kateri pravi, da bo urenila vse zunanje in notranje politične probleme. V zunanji politiki se bo naslonila na os Rim-Berlin in to ne samo radi zunanje političnih dogodkov, ampak, ker to odgovarja mišljenju članov vlade in romunskega naroda. V notranjosti bo skrbela za red in mir z vso strogostjo.

O apelu romunskega ljudstva na vlado, da bi se naslonila na Sovjetsko Rusijo, ni poročal moskovski radio, pravijo v Moskvi, ampak angleški.

O dogodkih v Galacu v Romuniji poroča Tass: V Galacu se je zbralo več tisoč delavcev iz Besarabije, ki so hoteli domov. Ko so se peljali vojaški v avtomobilih mimo, je pa-

Nemci proglasili nizozemskega vrhovnega poveljnika za ujetnika

in ga odvedli v Berlin

Kakor znano, je vrhovni poveljnik holandske vojske general Winkelmann par dni po nemškem navalu poslal parlamentarne v nemški glavni stan in ponudil kapitulacijo, ki jo je nemška vlada tudi sprejela. General je storil s tem Nemcem veliko uslugo. Zato tem bolj začudi, da so ga Nemci sedaj prijeli, češ, da je on odgovoren, ker se kapitulacija ni tako izvršila, kot je bila dogovorjena, in ga odpeljali kot vojnega ujetnika v Berlin. Ne ve se še, kako bo odgovorila nemška vlada na dejstvo, da se je velik del francoskega vojnega brodovja predal Angležem, ker so s tem tudi kršene bistvene točke francosko-nemškega premirja.

Delavski pravni svetovalec

Zastaranje dolga (Zabukovca)

Vprašanje: Čez 15 let že dolgujem trgovcu in me je pred 10. leti zadnjič opominjal. Te dni sem dobil naenkrat opomin za ta dolg preko nekega odvetnika iz Beograda. Po mojem mnenju je dolg zastaran. Ali naj odvetniku sploh kaj odgovorim?

Odgovor: Terjatve trgovcev, obrtnikov, zdravnikov, odvetnikov, živinozdravnikov, babic, zas. učiteljev, notarjev, patentnih zastopnikov radi plačila za njihova opravila in radi povračila njihovih izdatkov za dobavo stvari ali izvršitev del in drugih dajatev zastarajo v 3 letih. Ako torej tega dolga v zadnjih 3 letih niste vnovič priznali ali obljubili plačati. Vas trgovec ne more več terjati. Sam opomin ne prekine zastaranja, ampak šele vložen tožba. Odvetniku to lahko sporočite, ali pa tudi ne.

Vzdrževanje slaboumnega (Guštani)

Vprašanje: Pri nekem kmetu služi slaboumni fant, ki dobiva po starših radi slaboumnosti majhno pokojnino. Lani se je fant pri kmetu ponesrečil, ker je dobil roko v slamo-reznico in mu je pri tem porazelo 4 prste. tako da sedaj tudi za to delo ni več sposoben. Kmet zahteva radi tega pokojnino slaboumnega za sebe kot stroške za prehrano. Ali lah-

del en strel, nakar so ljudje pričeli bežati, vojska pa je streljala s strojnico. Opoldne se je zopet zbralo 2000 ljudi in zopet so se ponovili dogodki kot zjutraj, zvečer je bilo ponovno zbranih 1000 ljudi in zopet je prišlo do streljanja s strojnico. Slični dogodki so bili v raznih drugih krajih. V enem kraju pa so okrog 1000 ljudi vkrcali na neko ladjo in jih odpeljali v neznano smer.

Priključitev Sedmograške Madžarski sta zahtevala v romunskem parlamentu dva madžarska poslanca. (Tass.)

Prisilno delo ob žetvi. Madžarska vlada je izdala uredbo, po kateri se sme vsakogar prisiliti, da pomaga pri žetvi. Kdor ima več kot 10 stotov pridelka, mora pridelek prijaviti v svrhu odkupa oblastim.

Danska suvereniteta ni bila kršena z nemško zasedbo, je rekel danski ministrski predsednik te dni. Pač pa je Danska vložila ugovor proti zasedbi Faröerskih otokov in Islandije po Angležih. Na ta protest Anglija sploh ni odgovorila.

Gospodarska pogodba med Norveško in Nemčijo je bila podpisana v Oslo.

Litvanske delavce je pozval minister dela, da se naj organizirajo, ako hočejo imeti svoje pravice.

Na Malajskih otokih so internirali vse tuje državljane. (Reuter.)

Bomba je eksplodirala pred poljskim pavilijonom na newyorški razstavi. Tri osebe so bile ubite, več pa ranjenih.

Madžarski pravosodni minister je prislo v Beograd in bo imel jutri predavanje v parlamentu o madžarskem pravosodstvu.

Nemško - hrvatska gospodarska zbornica bo ustanovljena v Zagrebu.

Slovenci in sport

V kolikor se nahaja jugoslovanski sport (nogomet, tenis, plavanje itd.) na precej vidni višini, ugotavljam, da slovenski sport vključ upeh ne da onega minimuma, ki ga slovenski sportaši zmorejo. Zakaj? To je vprašanje, ki ga čestokrat razmišljajo strokovnjaki po časopisih vsak po svoje in iščejo krivce in krivdo, ali vedno brez uspeha.

Slovenski sportni vseznalci namreč niso zmožni ali pa nočejo biti čisti sportski delavci, ki bi gledali na sport ne kot na nekaj, kar naj go-di častilepju posameznika in kluba, ampak kot na nekaj idealnega, plemenitega, kot na nekaj, ki je potrebno, da ohrani zdravo telo tudi zdravduh.

Maloprijetno, zato imamo tudi komaj okoli 80 prijavljenih sportnih društev, a še ta drobci organiziranih sportašev dela eden proti drugemu, kot da bi imeli najmanj 1000 sportnih društev. Strašna nevoščljivost vlada med sportniki. Konec naj bo tega, kajti čast in ugled slovenskih sportašev zahteva, da se te napake takoj odstranijo. Na odgovorna mesta v sportnih forumih naj pridejo le sposobni, ki bodo voljni in zmožni obvladati vse neprilike, ki nastajajo na sportnih terenih in ki bodo imeli polno zapiranje sportne javnosti.

Druga vrzel, ki ovira razvoj in delo slovenskih sportašev je brez dvoma nelojalno, neobjektivno strankarsko poročanje o nogometnih tekмах v listih. S svojim neobjektivnim poročanjem odtujujejo sportnike igriščem in delajo zdiago ter sejejo sovraštvo med igralce in pristaje posameznih klubov. Gospodom sportnim poročevalcem polagam na srce, da enkrat premislijo, kaj delajo in kaj zahteva njih poklic. Priporočam vsem prizadetim, da ne pišejo poročil o sportu, ako niso na tem področju doma, s tem boste naredili slovenskemu sportu veliko uslugo, za katero vam bodo hvaležni vsi sportaši.

Ne branim se kritik, posebno ne onih, ki so na mestu in v dostojnem tonu. Delajmo skupno, ker le pod tem pogojem bo naš sport zavzel ono mesto, ki mu po njegovi sposobnosti pripada. P-sky

Pomisli proti novim reformam

»Obzor« piše, da bi kopiranje korporativnega sistema po italijanskem ali portugalskem vzorcu pomenilo ojačenje centralističnih stremeljenj v gospodarstvu. To pa nikakor ne gre. Pri nas smo trije narodi. Ako se že hoče uvajati korporativizem, potem bo treba ta sistem prikrojiti tako, da ne bo centralističen, ampak federalističen. »Hrvatski dnevnik« pa pravi, da je treba za reforme moralne podlage. Zlasti morajo biti prežeti socialnega duha ljudje, ki bodo rokovodili socialne reformne zakone. Brez duhovnega ozdravljenja, brez poštenosti in nesebičnosti ni mogoče nič koristnega storiti. Še tako dobri zakoni nič ne koristijo, ako jih izvajajo ljudje, ki niso na mestu.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in vikančne omake, od navadne pečenke do najfinešne mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinešne torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in razne barske pijače ter tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle. To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuhinjo zadovoljna. Nakazite din 10.— na račun poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakmah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštne prosto. Deziderij Mizerit, Zidani most št. 16.